

professional competency of higher education teachers.]. Vol. 28(1). Pp. 278-285. [in Ukrainian].

11. Kuz'mina, N. V. (1990). Professionalizm prepodavatelja i mastera proizvodstvennogo obuchenija. [Professionalism of the teacher and master of industrial training]. M.: Vysshaja shkola, 119 p. [in Russian].

(англійською переклала Д. Вілкова – викладач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка).

УДК 378.011.3-051:373.2+378.091.2

ЗАГОРОДНЯ Людмила

канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

вул. Києво-Московська, 24, м. Глухів, Сумська обл., Україна, 41400

E-mail: l.zagorodnya69@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. В науково-методичній статті розкрито один із аспектів дослідження проблеми підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. На основі аналізу визначень понять «умови», «педагогічні умови» в довідковій і психолого-педагогічній літературі з'ясовано їх суть і наведено класифікацію. Представлено низку організаційно-методичних умов підготовки магістрів до означеного процесу, а саме: наступність у вивченні дисциплін навчального плану підготовки ОС «Бакалавр» і «Магістр»; збагачення відповідними темами і питаннями дисциплін професійної підготовки; реалізація міжпредметної інтеграції змісту фахових дисциплін; введення до навчальних планів навчальних дисциплін «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти» та «Імідж закладу дошкільної освіти»; використання елементів світового досвіду підготовки фахівців для дошкільної ланки; застосування технологій проблемного, позиційного й інтерактивного навчання в процесі викладання фахових дисциплін; збагачення програми навчально-управлінської практики завданнями, спрямованими на формування готовності до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; спрямованість наукової роботи студентів на дослідження актуальних питань надання якісної дошкільної освіти; гармонізація взаємин у мікросистемах «викладач – викладач», «викладач – студент», «студент – студент». Подано детальну характеристику деяких із означених умов. Представлені організаційно-методичні умови в комплексі уможливають ефективність реалізації структурно-змістового і процесуально-технологічного компонентів моделі формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Ключові слова: умови, педагогічні умови, організаційно-методичні умови, магістри, підготовка, модель підготовки, якість освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливим науковими чи практичними завданнями. У світлі євроінтеграційних процесів і змін, що відбуваються в сучасній системі освіти України, актуалізується проблема якості фахової підготовки в закладах вищої освіти. Особливо важливим аспектом означеної проблеми є підготовка магістрів для дошкільної галузі, оскільки дошкільне дитинство – відповідальний період становлення особистості, а від якості освітніх послуг, які надають в закладі дошкільної освіти, великою мірою залежить подальший розвиток дитини, її адаптація до нової соціальної позиції школяра й успішність особистісного становлення на цьому віковому етапі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. У наукових працях вітчизняних дослідників висвітлено особливості підготовки магістрантів до управлінської діяльності в різних професійних галузях, зокрема: військово-соціальної (О. Бойко, Т. Мацевко, І. Чистовська), державного управління (В. Луначек), аграрній (О. Заболотний, Л. Кліх), освітній (В. Берека, Л. Воротняк, О. Гура, Л. Задорожна-Княгницька, С. Калашнікова, Н. Меркулова, А. Светлорусова).

Досліджено різні аспекти магістерської підготовки: підготовка магістрів з освітніх вимірювань (О. Макаренко); підготовка магістрів з педагогіки вищої школи до роботи в системі дистанційного навчання (Н. Мелюхіна); формування готовності до педагогічної діяльності майбутніх магістрів у вищих технічних навчальних закладах (І. Михайлюк); підготовка магістрів початкової освіти до застосування технології контекстного навчання (Т. Ніконенко), підготовка магістрів педагогічних університетів до організації кредитно-модульного навчання (Н. Оськіна); формування науково-дослідницької культури майбутніх магістрів в умовах ступеневої освіти (Г. Сомбаманія).

Незначна кількість сучасних досліджень присвячена підготовці магістрів для дошкільної галузі, а саме: формування професійної культури майбутніх фахівців дошкільної освіти в процесі магістерської підготовки (Ю. Смолянко); підготовка магістрів в університетах України ХІХ століття (А. Цапко).

Не зважаючи на чималу кількість вітчизняних досліджень, присвячених проблемі магістерської підготовки, в педагогічній науці не достатньо вивчено питання підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, зокрема умов, які забезпечують ефективність означеного процесу.

Мета статті – визначити основні організаційно-методичні умови підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО й охарактеризувати деякі з них.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будь-який процес протікає за певних обставин, умов, природних і штучно створених, спеціально змодельованих, які визначають його успішність. Підготовка магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти вимагає визначення тих оптимальних організаційно-методичних умов, які б уможливили її ефективність.

З'ясуємо сутність понять «умова» («умови»), «педагогічні умови» в довідникових джерелах і працях науковців.

Оскільки умова – категорія філософська, то передусім звернемося до її тлумачення у філософських словниках.

Умови – те, від чого залежить щось інше, що обумовлюється; істотний компонент комплексу об'єктів (речей, станів, взаємодій) із наявності якого з необхідністю витікає існування даного явища [1, с. 707]; це обставини, що визначають ті чи інші наслідки, сприяють одним процесам чи явищам і перешкоджають. Частіше за все умови розглядаються як дещо зовнішнє для явища. Умови, як одна із категорій детермінізму, утворюють момент загального діалектичного взаємозв'язку.

Суголосне визначення знаходимо і в тлумачних словниках української мови. Умова – необхідна обставина, передумова, яка робить можливим здійснення чого-небудь; обставини, особливості реальної дійсності, при яких щось відбувається або здійснюється; правила, вимоги, виконання яких забезпечує що-небудь; сукупність даних, положення, що лежать в основі чого-небудь [2 с. 493]; правила, які існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь; сукупність даних, положення, що лежать в основі чого-небудь [3, с. 1514].

Отже, згідно з довідковою літературою, умови – це необхідні обставини, правила, вимоги, сукупність даних, положення, які уможливають протікання процесу.

У контексті нашого дослідження доцільно звернутися до тлумачення науковцями поняття «педагогічні умови».

Так, дослідники А. Алексюк, А. Аюрзанайн, П. Підкасистий під педагогічними умовами розуміють чинники, що впливають на процес досягнення мети, при цьому поділяють їх на: а) зовнішні: позитивні відносини викладача і студента; об'єктивність оцінки навчального процесу; місце навчання, приміщення, клімат тощо; б) внутрішні (індивідуальні): індивідуальні властивості студентів (стан здоров'я, властивості характеру, досвід, уміння, навички, мотивація тощо) [4, с. 36].

В. Андрєєв вважає, що педагогічні умови – це результат «цілеспрямованого відбору, конструювання та застосування елементів змісту, методів (прийомів), а також організаційних форм навчання для досягнення цілей» [5, с. 124].

Ю. Бабанський визначає педагогічні умови як чинники (обставини), від яких залежить ефективність функціонування педагогічної системи. При цьому вчений ототожнює поняття «чинники» і «обставини».

Як стійкі обставини, що визначають стан і розвиток педагогічних систем, що функціонують, тлумачать педагогічні умови і В. Сластьонін, І. Ісаєв, А. Міщенко, Є. Шиянов [6, с. 434].

О. Федорова педагогічні умови розглядає як сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних форм, що забезпечують успішність реалізації освітньої мети [7, с. 182].

Через призму зв'язків внутрішніх і зовнішніх характеристик освітнього процесу розглядає сутність педагогічних умов В. Манько, а саме: педагогічні умови – це взаємопов'язана сукупність внутрішніх параметрів та зовнішніх характеристик навчально-виховного процесу, що забезпечують високу його результативність і є оптимальними [8, с. 153].

Л. Задорожна-Княгницька поняття «педагогічні умови» розуміє як сукупність обставин, що активізують взаємодію чинників освітнього середовища

для розв'язання проблеми деонтологічної підготовки магістрантів – керівників навчальних закладів [9, с. 219].

І. Михайлюк педагогічні умови формування готовності до професійної діяльності розуміє як сукупність взаємопов'язаних внутрішніх і зовнішніх чинників, які забезпечують високу результативність формування у майбутніх магістрів усіх компонентів готовності до педагогічної діяльності [10, с. 14].

Ю. Смолянко під педагогічними умовами розуміє створення комплексу взаємопов'язаних та взаємодієвих форм, методів, засобів, обставин в освітньому процесі, що матимуть ефективний вплив на формування професійної культури майбутніх фахівців дошкільної освіти під час магістерської підготовки в закладах вищої освіти [11, с. 8].

Отже, педагогічні умови вченими визначаються як обставини, чинники, об'єктивні можливості, сукупність внутрішніх і зовнішніх характеристик процесу, комплекс взаємопов'язаних та взаємодієвих форм, методів, засобів, обставин в освітньому процесі. При цьому, дослідниця З. Курлянд пояснює сутнісні відмінності понять «причина», «чинник» і «умова», а саме: якщо явище викликає інше явище, воно є причиною; якщо явище взаємодіє з тим або іншим у процесі розвитку цілого, до якого воно належить, воно є чинником; коли явище зумовлює існування іншого, воно є умовою [12, с. 78].

Перелік ученими педагогічних умов підготовки магістрів досить різноманітний і відповідає меті та предмету дослідження. Проте аналіз виокремлених і перевічених ученими (Л. Задорожна-Княгницька, О. Макаренко, І. Михайлюк, Н. Оськіна, А. Светлорусова, Г. Сомбаманія, Ю. Смолянко) умов підготовки магістрів дозволяє виокремити такі основні з них: розвиток мотивації чи підвищення її рівня або ж спрямованість на виконання певних професійних функцій, формування фахових знань і вмінь (набуття професійного досвіду), самостійна діяльність студентів, створення відповідного освітнього середовища, забезпечення єдності навчальної, практичної та наукової діяльності.

Окрім чималого розмаїття визначень педагогічних умов у науковому обігу послуговуються і різними їх класифікаціями. Так, учені виокремлюють педагогічні, психолого-педагогічні, соціально-педагогічні, організаційні (організаційно-методичні, організаційно-педагогічні) умови.

Зважаючи на таке розмаїття визначень поняття «педагогічні умови», ми будемо його трактувати як сукупність обставин, що ефективно впливають на формування всіх компонентів готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

В організаційно-педагогічному аспекті умови розглядають як сукупність об'єктивних можливостей змісту, методів, організаційних форм і матеріальних засобів, що є певною обставиною, яка прискорює або гальмує формування і розвиток педагогічних явищ, процесів, систем, якостей особистості. Організаційно-методичні умови підготовки магістрів ми розуміємо як сукупність об'єктивних можливостей освітнього змісту, методів, організаційних форм та видів діяльності студентів, які сприяють ефективному впровадженню моделі формування їх готовності до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Виходячи із сутності понять «умови», «педагогічні умови», зважаючи на їх різновиди, враховуючи результати аналізу досліджень проблеми підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти та беручи до уваги специфіку підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти,

ми виокремили такі організаційно-методичні умови, що забезпечуватимуть ефективність функціонування системи означеної підготовки, а саме:

- наступність у вивченні дисциплін навчального плану підготовки ОС «Бакалавр» і «Магістр»;
- збагачення відповідними темами і питаннями дисциплін професійної підготовки;
- реалізація міжпредметної інтеграції змісту фахових дисциплін;
- введення до навчальних планів навчальних дисциплін «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти» та «Імідж закладу дошкільної освіти»;
- використання елементів світового досвіду підготовки фахівців для дошкільної ланки;
- застосування технологій проблемного, позиційного й інтерактивного навчання в процесі викладання фахових дисциплін; збагачення програми навчально-управлінської практики завданнями, спрямованими на формування готовності до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО;
- спрямованість наукової роботи студентів на дослідження актуальних питань надання якісної дошкільної освіти; гармонізація взаємин у мікросистемах «викладач – викладач», «викладач – студент», «студент – студент».

Реалізацію більшості умов ми висвітлювали в низці публікацій, тому зупинимося на характеристиці трьох із виокремлених умов, а саме: наступність у вивченні дисциплін навчального плану підготовки ОС «Бакалавр» і «Магістр»; використання елементів світового досвіду підготовки фахівців для дошкільної ланки; гармонізація взаємин у мікросистемах «викладач – викладач», «викладач – студент», «студент – студент».

Наступність – неперервне проходження предметів, явищ і т. ін. одного за одним [3, с. 738].

Наступність у процесі оволодіння спеціальністю «Дошкільна освіта» виявляється в тому, що програми підготовки магістрів зорієнтовані на той набір компетентностей, який уже сформовано в студентів на першому рівні вищої освіти. Саме ці компетентності й створюють підґрунтя для опанування новими знаннями, здатностями, вміннями на другому рівні вищої освіти. Продемонструємо як реалізовується наступність на прикладі викладання дисциплін «Основи природознавства з методикою» (ОС «бакалавр») і «Технологія формування екологічної культури в дітей дошкільного віку» (ОС «магістр»).

Так, під час вивчення дисципліни «Основи природознавства з методикою» майбутні вихователі оволодівають комплексними знаннями про природу рідного краю, матеріальну базу для ознайомлення дітей з природою в закладі дошкільної освіти, форми і методи ознайомлення дошкільників з природою, планування роботи з ознайомлення з природою. На цій основі формується низка фахових умінь організації процесу ознайомлення дітей з природою. Магістранти, майбутні методисти і директори, опановуючи дисципліну «Технологія формування екологічної культури в дітей дошкільного віку», ознайомлюються з моделями екологічної освіти в закладі дошкільної освіти, напрямками роботи і функціями кожного члена педагогічного колективу стосовно реалізації завдань екологічної освіти. В них формується усвідомлення відмінності процесів ознайомлення з природою й екологічної освіти дошкільників. На основі цих знань формується практичний компонент екологічної компетентності майбутніх

фахівців. При цьому чітко простежується наступність у вивченні таких тем: «Зміст ознайомлення дошкільників з природою» і «Сучасний погляд на екологічну освіту дошкільників»; «Куток природи в дошкільному закладі як основна матеріальна база ознайомлення дітей з природою» і «Розвивальне середовище для екологічної освіти: екологічні комплекси в ЗДО», «Екологічний паспорт ЗДО»; «Ділянка закладу дошкільної освіти» і «Екологічна стежина як елемент розвивального екологічного середовища в ЗДО», «Екологічний паспорт ЗДО»; «Методи і форми ознайомлення дітей з природою» і «Методика екологічної освіти дітей дошкільного віку».

Таким чином зміст дисципліни «Основи природознавства з методикою» утворює своєрідне підґрунтя для вивчення дисципліни «Технологія формування екологічної культури в дітей дошкільного віку» й формування екологічної компетентності в магістрів.

Наступність виявляється не лише у змісті означених дисциплін, але й у формах організації освітнього процесу й педагогічних технологіях. Найбільший ефект дає поєднання технологій проблемного, позиційного та інтерактивного навчання.

Інтеграція в європейський освітній простір, прагнення закладів вищої освіти до надання студентам якісних освітніх послуг зумовлює необхідність вивчення досвіду підготовки фахівців для дошкільної галузі за кордоном. Аналіз низки досліджень (Л. Глушок, М. Дегірменджі, Н. Карпенко, Н. Мельник, М. Олійник, О. Прокопчук, О. Сулима), присвячених проблемі підготовки вихователів, директорів для закладів дошкільної освіти дозволяє зробити висновки про таке. Система вищої професійної підготовки вихователів для роботи з дітьми раннього, дошкільного і молодшого шкільного віку та менеджерів у зарубіжних країнах (Велика Британія, Канада, США, Німеччина, Франція, Швеція, Австралія) характеризується наявністю альтернативних моделей, великої кількості програм, різноманітністю змісту й організаційних форм навчання. Освітній процес в закладах вищої освіти зорієнтований на потреби, можливості та інтереси студентів. Він є достатньо сучасним, оскільки реалізація змісту програм відбувається з широким використанням технічних засобів навчання – комп'ютерів, мультимедійних дошок тощо. Активні й інтерактивні технології є найпоширенішими методами, застосовуваними в освітньому процесі закладів вищої освіти. Значне місце у фаховій підготовці відведено практичному складнику.

Застосування кращого досвіду в практиці підготовки магістрів ми вбачаємо в широкому використанні інтерактивних технологій навчання в процесі викладання навчальних дисциплін, зокрема «Методики забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти» та «Імідж закладу дошкільної освіти». Формування практичного складника готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу відбувається під час практичних занять і в процесі педагогічної практики. Під час проведення практичних занять, в умовах квазідіяльності, магістри розв'язують педагогічні ситуації, спрямовані на забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, залежно від посади, яку можуть займати в майбутньому (методист, директор ЗДО). У процесі навчально-управлінської практики студенти виконують низку завдань, спрямованих на трансформацію знань на рівень фахових умінь і навичок щодо забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Орієнтацію на потреби, можливості й інтереси студентів вбачаємо в реалізації принципу студентоцентризму, коли студент має право обирати дисципліну, вид завдань за ступенем складності і творчого прояву, підгрупу чи пару в якій хоче працювати під час практичного заняття. Окрім того, проявом самостійності й активної участі у творенні освітнього процесу ми вважаємо самооцінювання й оцінювання навчальної діяльності одногрупників під час занять.

Найважливішою умовою, яка забезпечує успіх реалізації решти, ми вважаємо гармонізацію взаємин у мікросистемах «викладач – викладач», «викладач – студент», «студент – студент». Система підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти як складник загальної професійної підготовки являє собою взаємодію між об'єктами і суб'єктами освітнього процесу в закладі вищої освіти в таких мікросистемах освітнього середовища університету: «викладач – викладач», «викладач – студент», «студент – студент».

Дослідниця М. Братко, вивчаючи освітнє середовище коледжу, дає таке тлумачення: «це комплекс умов-можливостей та ресурсів (матеріальних, фінансових, особистісних, технологічних, організаційних, репутаційних) для освіти особистості, що склались цілеспрямовано в установі, яка виконує освітні функції щодо надання вищої фахової освіти, забезпечує можливості для загальнокультурного та особистісного розвитку суб'єктів освітнього процесу» [13, с. 11].

Сучасний освітній процес здійснюється на засадах синкретичної (діалогової) культури, що вимагає від педагога прагнення та вміння досягти розуміння в діалозі.

Успішність формування в магістрів готовності до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти великою мірою залежить від взаємодії викладачів, які задіяні в процесі підготовки. Така взаємодія-співпраця спрямована на узгодження змісту дисциплін, дотримання наступності й міждисциплінарних зв'язків, інтеграції змісту. Окрім того, важливо наголосити на дотриманні педагогами низки таких умов: єдності підходів до процесу фахової підготовки, організації практикозорованого навчання, застосування інноваційних технологій, серед яких чільне місце займають інтерактивні, формування в студентів спрямованості на оволодіння компонентами готовності до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Взаємодія в мікросистемі «викладач – студент» є найбільш значущою в процесі професійного становлення фахівця. Г. Беленька, наголошуючи на формувальній ролі педагога в освітньому процесі будь-якого закладу, зазначає, що когнітивна і комунікативна взаємодія з викладачем починається з вузівської лекції і лише згодом, за низки умов, виходить за її межі. При цьому дослідниця виділяє такі основні види взаємодії викладача і студентів: передача інформації викладачем – сприймання і прийняття інформації студентом; передача інформації викладачем – сприймання і неприйняття інформації студентом; передача інформації викладачем – відсутність сприймання з боку студента; спільний пошук викладачем і студентами відповіді на окреслені питання плану; організація викладачем самостійної діяльності студента у напрямі розв'язання визначеного кола актуальних питань фахової підготовки; оцінка викладачем рівня підготовки студента до навчальних занять, іспитів, майбутньої професійної діяльності [14, с. 229].

Проте навчання в сучасному закладі вищої освіти вимагає зміни видів і характеру взаємодії викладача і здобувачів освітніх послуг у напрямі підсилення і розвитку самостійності магістрантів, важливості їх участі в освітньому процесі як суб'єктів на засадах принципу студентоцентризму.

Термін «студентоцентроване навчання» (англ. student-centered learning) з'явився у науковому просторі у зв'язку з болонськими перетвореннями системи вітчизняної освіти. З позицій студентоцентрованого навчання цілком прийнятними, на нашу думку, й ефективними, є види взаємодії викладача і студентів, запропоновані Г. Беленькою, а саме: співпраця студентів у контексті оволодіння базисними знаннями з дисципліни; спільне визначення студентами та викладачем кола актуальних питань фахової підготовки, організація викладачем діяльності студентів у напрямі їхнього розв'язання; спільний пошук шляхів розв'язання, окреслених викладачем та студентами, питань фахової підготовки та особистісного розвитку; самоорганізація студентами навчально-пізнавальної діяльності за рівнями складності та самоконтроль за якістю підготовки під коригувальним впливом викладача [14, с. 229-230]. Отже, ефективна взаємодія в мікросистемі «викладач – студент» можлива за умови її організації на принципах суб'єкт-суб'єктної взаємодії, взаємоповаги викладачів і студентів, людиноцентризму, студентоцентризму.

Взаємодія в мікросистемі «студент – студент» ґрунтується на повазі, й визнанні індивідуальності кожного студента та сприяє максимальному розкриттю його задатків. А за своїм змістовим наповненням ця взаємодія є взаємонавчанням. Найефективніше взаємонавчання відбувається під час інтерактивних технологій. Сам термін «інтерактивний» означає здатний до взаємодії, діалогу. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що процес пізнання інформації, її переробки і трансформації на рівень знань і практичних умінь відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх студентів. При цьому всі студенти є рівноправними суб'єктами навчання, розуміють що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, уміють і здійснюють. Інтерактивна взаємодія виключає домінування як одного учасника освітнього процесу над іншим, так і однієї думки над іншою. Особлива цінність інтерактивних методів навчання, зокрема кооперативного, полягає в тому, що в групі студентів, які вирішують проблему, виникає позитивна взаємозалежність. При цьому студенти розуміють, що один не може бути успішним, якщо не будуть успішними всі. Ще на одній характеристиці кооперативного інтерактивного навчання варто наголосити – це розвиток навичок міжособистісного спілкування. Оскільки майбутня професія, яку здобувають магістранти, вимагає умінь ефективно взаємодіяти з дітьми, їх батьками, вихователями, адміністрацією, навички міжособистісного спілкування сформовані під час вивчення фахових дисциплін із застосуванням інтерактивних технологій, є вагомим складником діяльнісно-операційного компонента готовності до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Отже, успішна взаємодія в системі «студент – студент» забезпечується передусім використанням інтерактивних технологій навчання.

Усі виділені й схарактеризовані нами мікросистеми тісно між собою пов'язані, і, за дотримання низки названих умов функціонування, сприятимуть ефективному формуванню готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, виокремлені нами організаційно-методичні умови в комплексі забезпечать ефективність реалізації структурно-змістового і процесуально-технологічного компонентів моделі формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Подальші наукові розвідки будуть спрямовані на перевірку означених організаційно-методичних умов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Философский энциклопедический словарь / гл. редакция: Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов М.: Сов. Энциклопедия, 1983. 840 с.
2. Івченко А. О. Тлумачний словник української мови. Харків: Фоліо, 2006.— 540 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
4. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання : навч. посіб. / А. М. Алексюк, А. А. Аюрзанайн, П. І. Підкасистий та ін.. К. : ІСДО, 1993. 336 с.
5. Андреев В. И. Педагогика. Учебный курс для творческого саморазвития / ред. В. И. Андреев. Казань: Центр инновационных технологий. 2000. 600 с.
6. Слостенин В. А., Каширин В. П. Психология и педагогика: учеб. пособие. Москва, 2001. 480 с.
7. Федорова О. Ф. Некоторые вопросы активизации учащихся в процессе теоретического и производственного обучения. Москва, 1970. 301 с.
8. Манько В. М. Дидактичні умови формування у студентів професійно-пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін. *Соціалізація особистості: зб. наук. праць Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова*. Київ, 2000. Вип. 2. С. 153–161.
9. Задорожна-Княгницька Л. В. Деонтологічна підготовка менеджерів освіти в університетах: теорія та практика : монографія / за ред. І. В. Соколової. Маріуполь : МДУ, 2017. 372 с.
10. Михайлюк І. Р. Формування готовності до педагогічної діяльності майбутніх магістрів у вищих технічних навчальних закладах: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Нац. акад. Держ. прикорд. служби України ім. Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2011. 20 с.
11. Смолянко Ю. М. Формування професійної культури майбутніх фахівців дошкільної освіти у процесі магістерської підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Нац. ун-т «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. 21 с.
12. Курлянд З. Н. Педагогические способности и профессиональная устойчивость учителя. Одесса, 1992. 112 с.
13. Братко М. В. Управління професійною підготовкою фахівців в умовах Університетського коледжу: теоретичний аспект. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2016. № 7 (3). С. 9-16. URL: <http://dx.doi.org/10.15587/2016.74526> (дата звернення).
14. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку : становлення фахівця в умовах навчання : монографія. Київ : Світлич, 2006. 304 с.

Стаття надійшла до редакції 16.12.2019.

ЗАГОРОДНЯЯ Людмила

канд. пед. наук, доцент, доцент кафедры дошкольной педагогики и психологии, Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко (г. Глухов, Украина)

ул. Киево-Московская, 24, г. Глухов, Сумская обл. Украина, 41400

E-mail: l.zagorodnya69@gmail.com

ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОДГОТОВКИ МАГИСТРОВ К ОБЕСПЕЧЕНИЮ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА В УЧРЕЖДЕНИИ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Резюме. В научно-методической статье раскрыт один из аспектов исследования проблемы подготовки магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования. На основании анализа определений понятий «условия», «педагогические условия» в словарях и психолого-педагогической литературе выяснена их сущность и наведена классификация.

Представлен ряд организационно-методических условий подготовки магистров к указанному процессу, а именно: преемственность в изучении дисциплин учебного плана подготовки ОС «Бакалавр» и «Магистр»; обогащение соответствующими темами и вопросами дисциплин профессиональной подготовки; реализация интеграции содержания профессиональных дисциплин; введение в учебные планы учебных дисциплин «Методика обеспечения качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования» и «Имидж учреждения дошкольного образования»; внедрение элементов мирового опыта подготовки специалистов для дошкольного образования; использование технологий проблемного, интерактивного и позиционного обучения в процессе преподавания профессиональных дисциплин; обогащение программы учебно-управленческой практики заданиями, направленными на формирование готовности к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования; направленность научной работы студентов на исследование актуальных вопросов предоставления качественного дошкольного образования в учреждении дошкольного образования; гармонизация взаимоотношений в микросистемах «преподаватель – преподаватель», «преподаватель – студент», «студент – студент».

Подана детальная характеристика некоторых из названных условий. Представленные организационно-методические условия в комплексе обеспечивают эффективность реализации структурно-содержательного процессуально-технологического компонентов модели формирования готовности магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования.

Ключевые слова: условия, педагогические условия, организационно-методические условия, магистры, подготовка, модель подготовки, качество образовательного процесса в учреждении дошкольного образования.

ZAHORODNIA Liudmyla

Pedagogical Sciences Candidate (PhD), Associate Professor of Preschool Pedagogics and Psychology Department, Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Kyievo-Moskovska Street, 24, Hlukhiv, Sumy region, Ukraine, 41400

E-mail: l.zagorodnya69@gmail.com

ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL CONDITIONS OF TRAINING MASTERS FOR THE EDUCATIONAL PROCESS QUALITY ASSURANCE IN A PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION

Summary. The scientific and methodical article deals with one aspect of the research problem of training Masters for educational process quality assurance in a preschool education institution. On the basis of analysing the terms definitions of “conditions”, “pedagogical conditions” in the reference and psycho-pedagogical literature their understanding is explained and the classification is given. A number of organizational and methodical conditions of training Masters for the specified process and characterization of some of them are presented.

Keywords: conditions, pedagogical conditions, organizational and methodical conditions, Masters, training, model, educational process quality in a preschool education institution.

Abstract. Introduction. In the scientific and methodical article one aspect of the research problem of training masters for educational process quality assurance in a preschool education institution is revealed.

Analysis of publications. Various aspects of the problem of training masters are being explored by native scientists: V. Bereka, O. Boyko, L. Vorotniak, O. Hura, O. Zabolotny, L. Zadorozhna-Kniahnytska, S. Kalashnikova, L. Klikh, O. Makarenko, T. Matsevko, N. Merkulova, N. Meliukhina, I. Mykhayliuk, T. Nikonenko, N. Oskina, A. Svetlorusova, Yu. Smolianko, H. Sombamania, A. Tsapko, I. Chystovska.

The purpose of the article is to define the basic organizational and methodical conditions of training masters for educational process quality assurance in a preschool education institution and to characterize some of them.

Results. A number of organizational and methodical conditions of the training masters for the specified process are presented, namely: continuity in studying the courses of the curriculum of training the Bachelor’s and Master’s degrees students; enriching professional training courses with the relevant topics and issues; implementation of cross-curricular integration of professional courses content; introduction of the courses “Methodology of educational process quality assurance in a preschool education institution” and “Image of a preschool education institution” to the curricula; using the elements of the world experience of training specialists for preschool level; application of technologies of problem, positional and interactive learning in the process of teaching professional courses; enrichment of the educational and management practice program with the tasks aimed at forming the readiness for educational process quality assurance in a preschool education institution; the focus of students’ scientific work on the research of important issues of providing quality preschool education; harmonization of relationships in micro-systems “a teacher – a teacher”, “a teacher – a student”, “a student – a student”. A detailed description of some of these conditions is given.

Conclusion. It is found that the presented organizational and methodical conditions in the complex will make it possible to effectively implement the structural and content, procedural and technological components of the model of Masters’ training for educational process quality assurance in a preschool education institution.

Keywords: conditions, pedagogical conditions, organizational and methodical conditions, Masters, training, the model of training, educational process quality in a preschool education institution.

REFERENCES

1. Ilyichev, L.F., Fedoseiev, P.N., Kovalev, S.M., Panov V.G., (Eds.). (1983). *Filosofskiy entsyklopedicheskiy slovar* [Philosophical Encyclopedic Dictionary]. M.: Sovetskaya Entsyclopedia. 840 p. [in Russian].
2. Ivchenko, A.O. (2006). *Tlumachniy slovnyk ukrayinskoyi movy*. [Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language]. Kharkiv: Folio. 540 p. [in Ukrainian].
3. Busel, V.T. (Ed.). (2005). *Velykiy tlumachniy slovnyk suchasnoyi ukrayinskoyi movy*. [A great explanatory dictionary of modern Ukrainian]. Kyiv, Irpin: Perun. 1728 p. [in Ukrainian].
4. Aleksyuk, A. M., Ayurzanain, A. A., Pidkasysty, P. O. and others. (1993). *Orhanizatsiya samostiynovi roboty studentiv v umovakh intensyfikatsiyi navchannya: navch. posib*. [Organization of independent work of students in the conditions of intensification of training]. K. : ISDO. 336 s. [in Ukrainian].
5. Andreyev, V. I. (Ed.). (2000). *Pedagogika: Uchebny kurs dlia tvorcheskogo samorazvitiya*. [Pedagogy: Training course for creative self-development]. Kazan: Tsentr innovatsionnykh tekhnologiy. 600 p. [in Russian].
6. Slastenin, V. A., Kashyrin, V. P. (2001). *Psikhologiya i pedaiogika: ucheb. posobyе*. [Psychology and pedagogy: textbook]. Moscow. 480 p. [in Russian].
7. Fedorova, O.F. (1970). *Nekotorye voprosy aktivizatsyi uhashchikhsya v protsesse teoreticheskogo i proizvodstvennogo obucheniya*. [Some issues of students' activation in the process of theoretical and industrial training]. Moscow. 301 p. [in Russian].
8. Manko, V. M. (2000). *Dydaktychni umovy formuvannya u studentiv profesiyno-piznavalnoho interesu do spetsialnykh dystsyplin. Sotsializatsiya osobystosti*. [Didactic conditions of forming students' professional and cognitive interest in special courses. *Socialization of a personality*]: M. Drahomanov National Pedagogical University. Kyiv. Vol. 2. P. 153–161. [in Ukrainian].
9. Zadorozhna-Kniahnytska, L. V. (2017). *Deontolohichna pidhotovka menedzheriv osvity v universytetakh: teoriya ta praktyka : monohrafiya* [Deontological training of education managers in universities: theory and practice: monograph] Edited by I. V. Sokolova. Mariupol: MSU. 372 p. [in Ukrainian].
10. Mykhayliuk, I. R. (2011). *Formuvannya hotovnosti do pedahohichnoyi diyalnosti maybutnikh mahistriv u vyshchyykh tekhnichnykh navchalnykh zakladakh: avtoref. dysertatsiyi na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk* [Forming the readiness for pedagogical activity of future Masters in higher technical educational institutions]. Khmelnytsky. 20 p. [in Ukrainian].
11. Smolianko, Yu. M. (2018). *Formuvannya profesiynoyi kultury maybutnikh fakhivtsiv doshkilnoyi osvity u protsesi mahisterskoyi pidhotovky: avtoreferat dysertatsiyi na zdobuttia nauk. stupenya kand. ped. nauk*. [Forming professional culture of preschool education future specialists in the process of Master's training]. Chernihiv. 21 p. [in Ukrainian].
12. Kurliand, Z. N. (1992). *Pedagogicheskiye sposobnosti i professionalnaya ustoychivost uchitelya*. [Pedagogical abilities and professional stability of the teacher]. Odessa. 112 p. [in Russian].
13. Bratko, M. V. (2016). *Upravlinnia profesiynoyu pidhotovkoiu fakhivtsiv v umovakh universytetskoho koledzhu: teoretychniy aspekt*. [Management of professional training of specialists in the conditions of University college].

ScienceRise: Pedagogical Education. № 7 (3). Pp. 9-16. URL: <http://dx.doi.org/10.15587/2016.74526>. [in Ukrainian].

14. Belenka, H. V. (2006). Vykhovatel ditey doshkilnoho viku: stanovlennia fakhivtsia v umovakh navchannia : monohrafiya. [A preschool children teacher: becoming a specialist in the conditions of study: a monograph]. Kyiv: Svitych. 304 p. [in Ukrainian].

(англійською переклала І.О. Пінчук – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, викладач методики навчання англійської мови Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка).

УДК 387.147:373.2.011.3 – 051:502/504

КРАЙНОВА Любов

канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
вул. ген. Батюка, 19, м. Слов'янськ, Донецька обл., Україна, 84121
E-mail: 0663057079@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД У СИСТЕМІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті обговорюється проблема здійснення професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти стосовно еколога-професійної компетентності. Розкрито особливості становлення вихователя як екологічної особистості. В умовах кризового стану природного довкілля у країні особливого значення набуває не тільки глибока обізнаність в екологічних проблемах (глобальних і регіональних), сучасна методична підготовка, але і внутрішні особистісні характеристики майбутнього педагога-дошкільника. Особливої уваги набуває формування системи морально-екологічних цінностей, переконань та екологічності у ставленні до природи і світу у цілому та до окремих предметів, явищ, людей, всіх живих створінь тощо. У статті розкривається поняття «екологічність» по відношенню до особистості педагога. Екологічність трактується як складова екологічної культури педагога-дошкільника. Екологічність – це готовність і здатність у будь-яких життєвих обставинах керуватися нормами гуманного ставлення до природи, прораховувати наслідки неухважного, небережного поводження у природі і соціумі та попереджати їх. Результати багаторічного діагностичного обстеження свідчать про нагальну необхідність формувати екологічну особистість майбутнього вихователя. Можливі шляхи впливу на екологічність особистості полягають у актуальному зв'язку з життям і практикою вирішення екологічних завдань та здійсненні спеціальної педагогічної підтримки індивідуальних зусиль студентів. Екологічне проектування як технологія залучення до педагогічних та екологічних реалій повинно здійснюватися системно і сприяти освоєнню освітнього простору міста, навчального закладу, дошкільної установи, власної домівки, гуртожитку, природних екосистем та ін. Пропонується етапність у формуванні екологічності особистості. Наголошується на необхідності дотримуватися принципу екологічності у ставленні до майбутніх фахівців, а саме, забезпечення впевненості у власних силах, схвалення екологічних ініціатив з боку студентів,
© Крайнова Л., 2020